**Joaca de-a comparațiile**

*(Costin Popa – 28 februarie 2012)*

**Aserțiuni ridicole**

Transmisiile „Live in HD” de la Metropolitan Opera în cinematografele românești continuă și deja marea scenă newyorkeză a anunțat programul pentru stagiunea viitoare, invitând la preluări în toată lumea. Fiecare seară, în afara spectacolului propriu-zis, ne introduce în intimitatea culiselor, ni-i prezintă pe protagoniști în scurte interviuri luate de câte un coleg-vedetă, abonat la așa ceva, precum sopranele Renée Fleming, Deborah Voigt, Patricia Racette. Recent a venit rândul excelentei mezzosoprane Joyce DiDonato să joace acest rol la transmisia cu „Ernani” de Verdi, în care cei intervievați cordial au fost soprana Angela Meade, tenorul Marcello Giordani, baritonul Dmitri Hvorostovsky, basul Ferruccio Furlanetto, dirijorul corului Donald Palumbo.

Toate bune și la locul lor, numai că în prezentarea de început, frumoasa Joyce a rostit o sintagmă care mi-a încruntat sprâncenele. A spus că tânăra Angela Meade, de altfel intens mediatizată anterior în cel mai autentic stil american, aduce în cânt cu „tânăra Joan Sutherland”. Să fie oare posibil? mi-am zis, cu antenele întinse. Din start, comparația mi s-a părut deplasată, pe de o parte pentru că legendara Sutherland era o soprană de coloratură pură care nu avea nimic de-a face cu vocalitatea Elvirei verdiene și, pe de altă parte, pentru că deși a înregistrat mai la apus de carieră rolul, produsul n-a fost remarcat, tocmai din motivul nepotrivirii „Fach”-ului, cum spun germanii. Cu aceste mirări, am pornit la drum. M-am lămurit după câteva minute. Nici vorbă de omogenitatea de glas, de linia vocală curată și de legato-ul suveran al Joanei Sutherland, de plutirile aeriene, de ușurința stupefiantă a agilităților din cântul marii australiene. Nu numai că diferența era de la cer la pământ, dar se potrivea ca nuca-n perete. Și atunci?

**Nu vă atingeți de legende!**

Există în media de astăzi, nu numai în cea legată de teatrul liric, tendința accentuată de a face raportări la nume-reper ale trecutului. Nimic rău în asta, dar proporțiile trebuie păstrate și rezervele exprimate cu claritate. Numele Mariei Callas este cel mai des apelat: soprana X este comparată cu „La Divina”, soprana Y este denumită „Maria Callas a începutului de secol XXI” etc. Se inventează chiar pastișe, colaje tehnice. Nici măcar pentru Lucia Aliberti, acum circa două decenii, al cărei timbru semăna izbitor cu cel al Mariei Callas, istoria nu a reținut comparația. Pentru că de asemenea monștri sacri nu ai voie să te atingi. Mai ales prin analogii absurde. Mă întreb de ce Joyce DiDonato, în dorința de a ridica numele Angelei Meade pe culmi, nu a amintit de compatrioata lor Leontyne Price, cu adevărat Elvira de referință. Nu cred că i-a dat mâna și atunci a aruncat o vorbă-n vânt, în ideea că va prinde la un public nepreparat, uitând că îl derutează în loc să-l educe. Atributele proprii ale Angelei Meade, deloc de neglijat, ar fi fost suficiente pentru promo. Sunt convins că însăși tânăra americană s-a jenat.

Nu neg importanța mediatizării, dar paralelismele fără niciun fundament trebuie excluse din vorbele spuse sau scrise. Nici ca figuri de stil. Nu numai America, ci toți cei care știu să construiască vedete, ar trebui să fie mai parcimonioși în jocul cu comparațiile de dragul reclamei. Pentru numele lui Dumnezeu, nu vă atingeți de legende! Și beneficiarii ar dormi mai liniștiți, sunt sigur.

**Interpreții**

Așadar, Angela Meade. O voce solidă, precum îi este alura neașteptată pentru trend-ul zilelor noastre, glas spint, strălucitor, cu ambitus complet, cu siguranță în cânt și note grave „de piept” îngrijit articulate dar cu un vibrato incipient care îi acoperă registrul central și strică fluiditatea liniei. Actrița este modestă. Conduce bine frazele dar calitatea majoră pe care a înfățișat-o în spectacolul newyorkez a fost vocalizarea acută în pianissimo a desenului „un Eden quegli antri a me” din cavatina „Ernani!... Ernani, involami”. Chiar dacă s-a întrezărit sorgintea mai mult belcantist-belliniană decât romantic-verdiană, momentul a fost special. Fără îndoială, apariția Angelei Meade pe eșichierul liric internațional este notabilă. Atât și nimic mai mult.

În formă deosebită la cei 63 de ani neîmpliniți, italianul Ferruccio Furlanetto a adus în rolul lui Don Ruy Gómez de Silva un glas cald și rotund, forță și accentuări potrivite ce dau avânt frazării, ca și autoritatea senectuții personajului, într-un cuvânt, acea „italianità” proprie scriiturii verdiene, atribut ce i-a lipsit lui Dmitri Hvorostovsky (Don Carlo), altminteri o voce consistentă și viguroasă, catifelată și capabilă de cânt nuanțat. Într-adevăr, baritonul rus a impresionat prin cantilene pline de moliciuni, alăturate pasjelor vehemente, dramatice. Da, construcția frazelor lungi este floare la ureche pentru artist, dată fiind stăpânirea ireproșabilă a unei ideale tehnici de respirație.

În rolul titular, am ascultat o altă voce robustă, cea a italianului Marcello Giordani, un obișnuit al rolurilor verdiene și pucciniene la Metropolitan. Există însă o rigiditate a cântului său, cu multe sunete „deschise”, care îi alterează patina de personaj romantic complex, nu numai eroic și, în plus, odată cu trecerea anilor, la notele mai prelung susținute, se insinuează un vibrato anunțător al uzurii. Sistemul de contracte cu anticipație pe trei-patru ani pe care îl practică toate marile teatre are partea lui de risc și nu permite intrarea pe afișe a unor nume noi, mai tinere.

Remarcabil a fost la pupitru Marco Armiliato, un important reprezentant al falangei de dirijori italieni care populează în aceste zile scenele lirice mondiale. Simpaticul maestru, stăpân autoritar al partiturii, a condus cu nerv și implicare, a conferit respirație amplă faimoaselor concertato-uri verdiene și a extras din orchestră subtilități nebănuite într-o seară în care instrumentiștii nu au excelat prin acuratețea atacurilor, dacă mă gândesc doar la introducerea primei scene.

Producția newyorkeză (regie și decoruri Pier Luigi Sammaritani, costume Peter J. Hall, lumini Gil Wechsler) este clasică și istorică, datează din 1983, când l-a avut ca protagonist în rolul titular pe Luciano Pavarotti. Atunci, în actul al doilea, marele tenor cântase și dificila arie „Odi il voto o grande Iddio”, cu cabaletta subsecventă „Sprezzo la vita ne più m'alletta”, scrise de Verdi la câteva luni după premiera absolută din 9 martie 1844. Nici vorbă ca Marcello Giordani să se încumete la așa ceva.